

centro, hinc iste alterum dirigit, ne exorbitet, sed circulum exactissimum circumscribat. Ita cor per caritatem affixum Deo movet pedes, manus, oculos, ita ut homo negotia externa perfectissime conficiat, quin tamen illud ayellatur a Deo. Sic omnes ejus actus erunt opera caritatis non tantum proximi, sed ipsius Dei, ita ut tota ejus vita sit continua laus & amor Dei, ut, si comedit, bibat, dormiat, fudeat, non nisi ex amore Dei id faciat. C. Eccli. 47. v. 10.

Sic Sancti ex omnibus iis, quæ vident, audiunt, loquuntur, & agunt, doctrinam sibi cælestem erunt: v. g. cum vident fosculum, admirantur Omnipotentiam Dei! Cum audiunt novâ de bello aut pace, adorant Providentiam Dei! cum audiunt conversionem peccatorum, mirantur Misericordiam Dei! cum audiunt alterius peccatam aut damnationem, extimescunt Justitiam Dei! Cum legunt eruditum libellum, laudant sapientiam Dei, & sic ex omnibus creatis rapluntur in amorem Dei, eumque in cælo, in terra, in aere, in corpore, & anima sua, ejusque actionibus intuentur. C. Eccli. 47. v. 10.

185. Sæpe corrumpuntur ex motivo vano.

Multi sibi comparant thesauros scientiæ: quo sine? alii ut sciunt, alii, ut fiantur, alii ut diceant. De his intelligendum est Davidicum illud: Nihil invenient in manibus suis. B. ferm. 26. num. 15.

Scirpus humilis videtur, antequam veniat sol, sed orto sole marcescit: ita bona opera oriente olim sole justitiæ mercede carebunt, quia motivum vanum sub illis delituit. S. p. 111. fol. 330.

cal. 6.

Qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem. Qui autem seminat in spiritu, de spiritu & metet vitam æternam. Seminare in carne dicitur, qui operatur in commodum carnis, & in spiritu, qui operatur in utilitatem spiritus. Attende igitur, non sufficit opera esse bona, insuper feminanda sunt in spiritu, quamprimum dirigit in utilitatem carnis: jam in carne feminas: v. g. si largiuntur sisliberalis, feminas semen bonum, at si expendis in crapulas, luxum, jam in carne feminas, quia pro sensualitate ipsius expensas facis. Si prædices, feminas bonum semen, at si hoc facias ad questum, aut gloriam, feminas in carne, quia pro avaricia, aut jactantia facis. Si patiaris, feminas hominum semen.

at si patiaris, ut hominum gloriam referas, feminas in carne, quia pro ambitione pateris: hoc autem posito non potes expectare, nisi messem penitentem &c. Segn. Manna 21. Aug. n. 2.

Quæro, quæ causa est, quod multi ex suis operibus non emendent? jejunt, orant, ciliciis corpus cingunt, & tam virtiosi remanent, quam antea! Quare? motiva non ex puro Dei amore, sed ex alio motivo hæc opera faciunt, v. g. ex mera consuetudine, ex vana gloria, aut a lio motivo inani. B. fer. 26. n. 22.

186. Sæpe corrumpuntur ex naturali propensione.

Origenes ait: Fieri potest, ut habeas naturalem castitatem. Efav venatum exiti, patri escam attulit, non tamen benedictionem est consecutus: Quare? quia non tam propter justa parentis, quam propter naturalem propensionem venandi exiti. B. ferm. 26. n. 20.

In die jejunii vestri invenitur voluntas vestra. Ubi Bernardus: Non tale jejunium eligit sponsus: idem se habet de aliis actionibus piis, quæ sape videntur ex voluntate propria. S. Petrus dum lavari a Christo recusat, nonne ad humilitatis exercit, & tamen reprehensus est; quia suberat voluntas propria. S. p. 117. fol. 368.

Multi in ariditate mentis desolantur: signum est, quod se, non Deum querant. Jacob non fuit contentus cum Lia, prætulit Rachelem; quia non patris obedientiam, sed suam complacentiam, & delectationem quæsit. B. fer. 26. n. 26.

Sara Abrahami uxor quondam rogavit Maritum, ut secundariam uxorem Agar, una cum filio suo Imalee e domo eiceret, quia petulans hic puer Isaacum filium suum perverteret, & idololatram doceret. Revera ingens videtur hic fuisse, & magni meriti zelus apud Deum. Verum forsitan exiguum aut nullum fuit meritum hujus correctionis, quia naturale est feminis altercari, forsitan subsuit etiam zelotypia, quia metuebat Agar Ancillam a marito filio præhabendam esse. Ita sæpius contingit: multi videri volunt pro Dei gloria; & beneplacito laborare, qui revera laborant pro suo gustu & delectatione. Amant patientiam propter pacem, quam in adversari operatur: amant humilitatem, ut minus sentiant contemptum. Amant amorem proximi, ut minus habeant mole-

lestiam, quam a proximo pertimescant, &c. B. ferm. 26. n. 27. & seq.

187. Fieri non possunt post hæc vitam.

Patriarcha Jacob e fomno evigilans exclamavit: Terribilis est locus iste. Quare? quia scala in cælum non amplius apparuit: post vitæ hujus somnium non amplius datur scala ascendendi in cælum, ait S. Basilus. Confessum, ubi de hac vita migraverimus, omnis beneficiendi facultas præcisâ est. B. ferm. 6. n. 11.

S. Basil. in Epist. l. 1. c. 5.

In Tartaria loco pecunie tantum dantur papyraceæ monete: Mercatores alieni, dum pro suis mercibus papyrum recipiunt, illum statim iterum pro aliis mercibus expendunt; quia in alia regione non valent. Ita in hac vita cum bonis operibus negotiandum est, in altera non valent. D. 12. 5.

Israëlita sex diebus colligebant Manna, non vero die Dominica. Sic nos in hac vita debemus colligere opera, de quibus in quiete cælesti vivere possumus. C. Exod. 16. v. 5.

Et hæc est desperatissima damnatorum afflictio, quod immenso suo dolore, & lacrymis ne unius quidem peccati reatum extinguere possint: si in hac vita unicam lacrymulam amore Dei, & penitentiæ peccatorum flevisset, forsitan salvi essent: nunc autem etsi maria lacrymarum profundant, nihil illis profuit: Venit nox, in qua jam non licet operari, tempus non erit amplius! Desiderabunt quidem cum Anachoretis in solitudine vixisse! optabunt Andree crucem, Pauli gladium, Stephani lapides, Laurentii craticulas pro salute sustinisse! sed hæc desideria minus ipsi profunt, quam nunc pro sit unicam Ave Maria! sunt palea sine tritico, sunt opera sine merito; quia defunt gratia Dei & merita Christi, quibus opera meritoria dignificantur &c.

188. Sæpe Deo magis placent parva, quam magna.

Propheta Samuel Jussu Dei electurus Regem Israel non maximum natu Eliab, non Aminadab, non Samma, sed minimum nempe Davidem ad solum evexit. Ita olim multa parva opera beatitudinis coronam consequuntur, & forsitan heroica facta ob vanam gloriam depravata mercede carebunt. B. ferm. 25. n. 10, & seq.

Quidam iusticus Artaxerxi Regi voluit. Claus Spicil. univers. Pars III.

lam aquæ frigida offert, & aureum poculum recipit. Berta Imperatrix oblatum rude filum a muliere rustica, tam amplo fundo remuneratur, qui poterat extenso illo filo circumdari. Oppianus Poeta pro singulari veribus singulos aureos accipit. Leo ad Imperatricem dignitatem evehitur, quia cæcum aberrantem in viam reducit. Cyrillus quia S. Anastasie Martyri in tormentis potius flagratæ Marcellionem, Tu es Christus, ad primum extollitur, latro in cruce verbo unico Paradisum obtinet &c. D. 7. 48.

Mulier quæ tantum duos obolos in Gazophylacium reposuit præ omnibus aliis laudem retulit. S. Chrysostomus ait: s. Chryf. Multum & parum non mensura eorum, in c. 9. que dantur definit Deus, sed facultate & copia ejus qui dat.

Conformiter ad illud Aristotelis: Datum non sacrificiorum sumptibus, sed sacrificantium pietate delectari. D. 8. 33.

Quis alterutri præferendus: formica, vel Elephantus? sine dubio formica; Ille enim inutili canium mole gravatur, hæc corporis agilitate præstat. Ille ingenio est languido, hæc incitata viget acrimonia. Ille a puero regitur, hæc nec Regis dominatum ferret. Ille muscæ mortum ulcisci non potest, hæc muscæ & alia in suam prædam convertit. Ille ad onera ferenda fœvilitur cogitur, hæc regnat in pace &c. VV. art. disc. font. 20. ex. I. Sic ratio se habet cum operibus; parva sæpe prælaçant magnis.

189. Sæpe sunt ex malo sine.

Abner semper adhæsit Isbofetho contra Davidem, sed postquam Isbofeth illi exprobrauit suam libidinem, Davidem secutus Isbofethum deseruit, cur an ex justitia? nihil minus, sed ex rancore. B. fer. 25. n. 25.

Jehu familiam Regis Achab extinxit, non tam ut obediret præcepto Dei, quam ut sibi regnum stabiliret. B. fer. 25. n. 26. Sicheim Princeps circumcidi se passus est, non amore veræ Religionis, sed amore Dinæ Jacobi filia, quam deperibat. B. ferm. 25. n. 30.

Diabolus a S. Fortunato ex energumeno ejectus, peregrinum induit, & conquisit contra Fortunatum capit, quod hospicio expulsi fuisset. Fuit ergo civium aliquis, qui cum reciperet; sed dum non filium ejus invasit, & in prænam projecit. En! subsequens pecna prodidit, quod susceptio peregrini sine. K 3 cul.

culpa non fuit, in odium Fortunati Episcopi id fecit, ut eius sanctitati derogaret. E. *Intentio* n. 2.

Deo non placuit Pharisaeus iactabunde dicens: *Deus, gratias tibi ago, quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri*. Neque populus ille Iudaeus in captivitate detentus, quem sic alloquitur Propheta: *Cum jejunastis, & glanxistis in quinto & septimo anno, nunquid jejunium mihi jejunastis? & cum comedistis & bibistis, nunquid non vobis comedistis & bibistis?*

Rex David Uriam venientem ex castris, & ex itinere fatigatum mirum in modum miseratus, precepit illi, ut domum concederet, dormiret & requiesceret. Quanta haec caritas proximi! Verum non fuit caritas, sed fraus Davidis, ut sic suum adulterii scelus, quod cum Uriae uxore commiserat, tegeret.

190. Occultari debent coram Deo.

Vetula illa Evangelica duo minuta obtulit, & dein publicam gloriam reportat: Magdalena propter unguentum laudatur, ubicumque predicatum fuerit hoc Evangelium. De S. Paula ait Hieronymus, in urbe vix nota erat urbi, & nunc in tota Ecclesia celebratur &c. Contra vanam gloriam cupidus, si ascenderit ulque in caelum, quasi sterquilinum in sine perdetur. Sterquilinum nive coopertum pulchrum quidem est, sed cito perdit candorem &c. S. p. 20. fol. 77. & 78.

Differentia tamen facienda est inter ostentationem operis, & operantis. Christus dicit: *Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis*. Ubi bene notandum, quod Christus non carpat opus, si videatur ab hominibus, sed operantem si ea intentione operetur. Quin imo prius illud saepe necessarium est, & utile, secundum nunquam &c. Segn. *Manna* 16. Sept. n. 1.

Uterius notandum, duplicis generis sunt opera: aliqua *ordinaria*, conventientia statui, alia *extraordinaria*, prima illa expedit publice fieri ad edificationem aliorum, item ut declares teipsum ad Dei servitium. Secunda illa, quae parant admirationem, suadent Sancti in occulto fieri &c. Segn. *Manna* 16. Sept. n. 2.

Christus Dominus occultat prodigium in Cana Galilaeae, ut doceat nos bona opera humilitatis involuere tegere. Paolletti Dom. 1. post Epiph.

Vana complacentia, iactantia, & amor

proprius tinea sunt, quae meritum operis exedunt, sicut vermis nucleum nucis. Quis quaso viator coram praedonibus explicat suas divitias? depradati cupit, qui id agit. Sic homo Christianus agit sibi vane complacens, aut gloriabundus in suis operibus.

191. Saepe corrumpuntur ex vana gloria.

Primum altare, quod aedificavit Saul, reputatum non est; quia non ex voluntate Dei, sed ex ambitione aedificavit. Ita multa opera bona coram Deo pro nihilo habentur ob vanam gloriam. Eriuntur altaria, sed cur affiguntur insignia gentilitia? cur opus aliquod in publico solentius fit, quam in occulto? cur in privato oratorio magis paritur genubus, quam in publico? cur elemosyna largius datur cum, quam sine arbitrio &c. nempe laet superbia, laet vana gloria. B. ferm. 26. n. 31. Et ibi. §. 5.

O quot opera fiunt ex solo motivo, quod mundus vocat, *reputationem*. Haec omnia corumpunt conciones, fludia, orationes, officii administrationes &c. Interim cum deficit finis Divinae gloriae, haec opera omnia mercede carebunt. B. ferm. 26. n. 39. S. p. 20. *Ubi largitio arbitrii caret, illic quoque largitio languescit*, ait Nazianzenus. S. p. 20. f. 78.

S. Eleutherius puerum a daemone obsessum liberat, sed dum id cum iactantia quadam aliis narrat, puer iterum obsidetur, & non nisi multis lacrymis denuo liberatur. Sanch. 7. p. c. 2. fol. 912.

Bene tamen attendendum, quando opus corrumpatur ex vana gloria; differentia enim facienda est, an sit antecedens, an concomitans, an subsequens. Christus dicit: *Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab illis*; non prohibet opus videri, sed operantem, idque eo fine operantem, ut videatur &c. Segn. *Manna* 16. Sept. num. 3.

Gallina cum ovum parit, pipiendo & crocitantem per totam viciniam id promulgat, & sic ovum perdit: ita multi dum iactanter opus suum depradicant, meritum perdunt &c.

192. Saepe corrumpuntur ex interesse proprio.

Labores Iudicum, Officialium, Patrum familias, Concionatorum nonnunquam respiciunt proprium interesse. E-

phoram vitula docta diligere tritram. Cur haec vitula non aequae amat agriculturam, ut tritram? Respondet Cardinalis Hugo: *Libenter ad tritram laboris rem redit propter triticum, quod terendo comedit*. Multi iustitiam quidem administrent, quia crumenam saginant: somnolenter tractant causas, ubi nullum lucrum speratur &c. B. ser. 26. n. 37.

Sanctus Augustinus ait: *Vix quaeritur JESUS propter JESUM*. Intentio depravata est, ut saltem concomitanter, aut subsequenter aliquid aliud quaeratur praeter Jesum. Isaac tenerissime amabat filium Esau, hominem vitiosum. Cur? ut illum ad Deum converteret? Minime, sed propter cibos venationis. S. punct. 111. fol. 331.

Herodes rogavit Magos, ut cum inessente puero, renuntiarent ei, ut & ipse adoraret eum. Itane tam religiosus erat Herodes, ut cuperet adorare Christum? Nihil minus! timebat a Nato Salvatore sibi eripi regnum, ideo seire cupiebat, ubi natus esset, ut eum, adhuc puerum, a medio tolleret, & sibi seipsum, ac coronam firmaret.

Quidam sequebantur Dominum, ut de panibus ejus manducarent. Alii ut ipsi, vel eorum amici a languoribus sanarentur. Languidus ante templi porticum clamando venerabatur Christi Apostolos Joannem & Petrum, ut elemosynam acciperet. An omnia haec bene ac merito? Minime, quia suum bonum, non Dei gloriam respiciebant &c.

Herodes multo tempore videre cupiebat filium, sed non causa pietatis, verum ut signum aliquod ab eo videret, ex quo doceri posset, quod sit missus a Deo Messias. En! non propter Christum, sed propter se!

193. Sunt necessaria ad salutem.

Qui vult venire post me, tollat crucem suam: ubi Hugo: suam dixit, ne putares Christi crucem sufficere sine tua. S. p. 26. fol. 657.

S. Joannes Damascenus parabolam narrat de quodam regno, in quo Reges post unius anni regimen in exilium eiciebantur: perire omnes; sed unus prudentior de thesauris regis ingentem summam praemittebat, de qua vivere poterat. Ita per bona opera providendum est futuro. D. 8. 42. E. *Mundus* n. 2.

Romani Belliduces, cum triumphum agebant, victos Reges ac Reginas, tro-

phaez & urbiem, quas superarunt, imagines post se traxerunt: ita qui in caeleste illud capitolum triumphaliter admitti cupit, necesse est, ut similes sua opera post se trahat. Segn. *Manna* 14. Jul. n. 6.

Quid proderit, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat, ait S. Jacobus, quibus verbis propter necessitatem operum 1. Quia fides pauper non vestitur, nec fatiatur verbo, sed opere elemosyna, dando illi vestem aut panem; ita animae nuditas non vestitur, nec fatiatur fide, sed bonorum operum exercitio. 2. Fides sine caritate & opere est sicut corpus sine anima, id est, mortua: ergo non tantum inutilis, sed & feda est, sicut cadaver. 3. Fides non nisi per opera se ostendit, & communicat: ergo si desint opera est invisibilis, insensibilis, & consequenter inutilis. 4. Fides sine operibus est daemoniaca; nam & daemones credunt, & contremiscunt. 5. Abraham fuit iustificatus non ex fide sola, sed & ex operibus offerendo filium suum super altare: aequi Abraham fuit Patre credentium, & norma iustificandorum. C. in Ep. Jac. c. 2. v. 14.

194. Externa non placent Deo sine internis.

Rex Ezechias laudat sua opera: *Memento quomodo ambulaverim coram te in corde perfecto*. Et etiam Pharisaeus laudat sua: cur ergo hic reprobat, Rex exauditur: Nempe quia Ezechias opera interna: allegare poterat, Pharisaeus solum externa, ait Eucherius. M. conc. 36. ass. 3. n. 4.

Christus Dominus acriter reprehendit Pharisaeos: *Vos estis, qui iustificatis vos coram hominibus, Deus autem novit corda vestra; quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum*.

Judex illi dicebant ad Deum: *Quare jejunavimus, & non aspexisti humilitatis animas nostras, & respicisti? Respondit Deus: In die jejunii vestri invenit voluntas vestra! Id est: Quando jejunastis, non meam volutarem fecistis, sed vestram: iustitiam ad inanem gloriam captandam: Deus autem non respicit opus mere externum, sed internam voluntatem; hinc dicit Scriptura: *Respexit Dominus ad Abel; & ad munera ejus*, nempe prius ad animum offerentis, quam ad opus oblationis.*

Ezechiel memorat, quod euntibus anima-

nimalibus ierit etiam rotæ, etiam si hæ non fuerint annexæ curru; nam spiritus vitæ erat in rotis. Ita bonus Christianus recte quidem facit, si amuletur actiones aliorum, sed fieri id non debet ex alio motivo temporalis, sed ex spiritu vitæ: sunt fundende preces, visitanda templa, salutandi amici, & inimici, pure propter Deum. B. ferm. 26. n. 16.

Apoc. 3. Non invenio opera tua plena coram Deo. Quomodo non erant plena? quia fuerunt sicut arbor florida, sed infructuosa, sine caritate, sine pura intentione, mixta, & contaminata vanis moribus. C. Apoc. 3. v. 2.

195. Sunt unicum solamen in iudicio.

Tribus Ephraim a Jephthe bello victa Jordanem transmittere debuit: Jephthe ripas milite custodivit, & quoties quis ad ripam veniebat, quærebatur, an Ephraim es? si negavit, iussus est dicere *Scioleth*: Ephraim tantum dicere poterant *Siboleth* omisso C. tunc occidebantur: Jordanes iudicium significat, *Scioleth* spica, *Siboleth* palea. Si in iudicio Christianus tantum afferet paleas, non spicas, occidetur, peribit &c. B. ferm. 27. n. 10.

Vallis Josaphat velut area est tritici: *Ventilabrum in manu ejus*. O quot inania operum acera avolabunt. *Purgabit aream suam*. B. ferm. 31. n. 42.

Quidam reus ob contracta debita citatus ad iudicem invocavit opem trium amicorum, quos habebat: primus excusavit se, non posse se illi esse auxilio, velle tamen ministrare ephippium & frenam ut decenter veniret ad curiam, plura se non posse. Alter amicus etiam se excusavit non posse se illi esse auxilio, velle tamen cum comitari usque ad curiam. Tertius spondit se auxiliaturum, & causam illius apud iudicem susceperum. Primus amicus sunt divitiæ, quæ præter mortuale lineum nil nobis ministrant. Alter sunt uxor & liberi, qui comitantur ad tumulum, non ultra. Tertius sunt bona opera, quæ sola nobis profunt apud Deum iudicem. D. 8. 42. Sanch. 6. p. v. 4. fol. 700. E. Verbo *Amicus* n. 1.

Jann. 5. Bonorum operum pretium vel maxime desumitur ex illis verbis: *Procedent qui bona egerunt in resurrectionem vite, qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii*. Ex bonis operibus igitur dependet determinatio felicitatis, vel infelicitatis æternæ &c. Segn. Mann. 3. Aug. num. 4.

Sicut peccata vocantur opera tenebrarum; ita bona opera dicuntur lux; quia manant a luce prædientis, & ducunt ad lucem. C. ad Ephes. 5. v. 8.

Accedit & illud, quod per bona opera redimatur reatus poenæ relictus: Nisi *Tunc et* *nitivæ jejunii & precibus placatur Deus.* ut pepercit civitati ab interitu. 2. Deum promissa: *Si conversus populus deprecatus me fuerit, & egerit poenitentiam, ego exaudiam de celo, & propitius ero peccatis eorum.* 3. Daniel suavit Regi delinquenti, ut peccata sua elemosynis redimeret. 4. Josias Rex sanctissimus, quia iustioni Jeremia non paruit, in poenam inobedientiæ, ferro Ægyptii interfectus est, & sic mors expiatio fuit peccati. 5. Tertull. *de pen.* Tertullianus ait: *Offendisti Deum? reconciliari poteris! satisfactio confessione disponitur.* 6. Origenes: *Si quis a diabolo deceptus fuerit, . . . Poenitendo, sciendo, satisfaciendo doleat, quod amissum est.* 7. Lactantius hortatur poenitentes ad elemosynarum largitionem, per quas peccata tolluntur &c.

196. Etiam parva magno præmia coronantur.

Hautum frigidæ Deus non sinit impenitatum. S. Cyrillus Virgini Anastasie, dum in martyrio calidissima fiti uretetur, potum frigidæ porrexit, coronam martyrii consecutus est. Sanchez 6. part. c. 4. fol. 690.

Senex in sacra collatione seu instructione discipuli obdormit, quo facto etiam discipulus septies a somno tentatus est, sed septies resistit, & scipsum vicit. Evigilans deinde senex, & animo raptus vidit septem coronas discipulo paratas &c. Sic Deus opera etiam exilia amore sua facta præmiatur. E. *Obedientia* n. 6.

Fratrum quidam micæ ex pane decidualis non ausus, finita citius mensa, comedere, vidit illas mutatas fuisse in margaritas. E. *Obedientia* n. 13.

Parva etiam opera magni æstimanda sunt, quia *semel dictum aut factum æternum est*; quod enim irrevocabile est, & infectum fieri nequit, in omnem manebit æternitatem. Ergo si bonum & excellens sit illud, in æternum de illo gaudebis, si malum aut mancum, in æternum de illo dolebis. Ante singulas ergo actiones cogita: *Æternitati operor, æternitati vivo!* operabor ergo excellenter! Alter stimulus in operibus etiam minimis operandi excellenter tibi sic exc-

198. Summo opere placent Deo.

Ratio cur opera nostra Deo adeo placeant, est quia pretium suum originaliter habent ex meritibus Christi: sicut ergo fontis aqua pretiosa fit, quia per aurifodinas transit: ita opera sunt pretiosa, quia fluunt per vulnera Christi. P. p. 2. dif. 13. n. 2.

Dein quia proveniunt a Christo tanquam causa exemplari: Jacobus per vestes sua impetrat benedictionem, quam vis vestibus non fuisset impetraturus. Quodlibet ergo opus etiam minimum superat Ducum & Principum actiones in consideratione politica nobilissimas. lb. n. 4.

Etiam unicus gressus amore Dei factus non erit sine mercede; hinc Angelus numeravit gressus illius fenis aquam portantis. E. Verbo *Angelus* n. 4.

Puella gentilis hominem ob debita desperandum a laqueo liberat donans illi omnes suas opes. Dein cum diu in obscenis sceleribus vixisset, morti proxima baptismi gratiam obtinuit. T. 132.

Ut autem placeant Deo, debent esse perfecta & sine nævo; hinc olim ponderantur in statera, qua opera Regis Balchafar, item Petri Telonarii, Henrici Imperatoris, Caroli Magni aliorumque appensa, & ponderata sunt. C. in Dan. c. 5. v. 27.

Hinc dictum sibi pœter Christianus illud: *In omnibus operibus tuis precelens esto*. Sicut Seraphim, ita opera tua sex alas habeant: Memoriam Dei præsentis: Puram glorie Dei intentionem: Orationem: Fiduciam in Deum: Perseverantiam in arduis aggrediendis: Et fortitudinem in tolerandis quibuscunque molestiis. C. Eccl. 33. v. 24.

Deus bona opera in occulto sibi facta in die iudicii coram toto mundo publicabit: *Illuminabis abscondita tenebrarum; . . . tunc laus erit unicuique a Deo*. Eum in modum, quod Angelus dixit: *Martinus abduc catechumenus hac me veste contexit*. C. Matth. 6. v. 4.

199. Etiam supererogatoria frequentanda.

Affergendum est altius: Homo Christianus non tantum suis contentus sit, quæ præcepta sunt, sed ultratendat, id quod monet Apostolus: *Sic ambulatis, ut abundetis magis*. Quisquis thesaurum custodit, non tantum claviculam citæ, sed etiam cubiculi custodit: Ager non tan-

cellentia, & immensitas Majestatis Divinæ, cui non nisi eximia & præcellentia opera offerenda sunt; quia Deus plus facit unum opus eximium, quam decem vulgaria. Hic fuit semper sensus Sanctorum. S. Theresia vovit Deo semper facienti quod melius & perfectius est. S. Mechthildis tam attente, perfecteque loquebatur, ut non hominem, sed Angelum loqui putaret. Sic S. Basilii, Augustinus, Dominicus, Franciscus, alique Sancti agebant omnia modo supra homines elevato: *Vivebant ut Numina, loquebantur ut oracula*. C. in Eccl. 33. v. 24.

197. Voluntaria non placent Deo, si omitantur obligatoria.

Deus ad Sponsam in Canticis: *Averte oculos tuos a me*. Quare? an ergo non opus tantum est contemplari Deum? Cardinalis Hugo exponit: *Averte, ut cura subditorum intendant*. B. ferm. 34. nu. 33.

In Veteri Testamento prohibuit Deus, ne quidquam mellis offerretur in sacrificio. Quare non? Respondet Theodoretus: *Quia fructus apis a labore nostro non procedit*. Ita Deo displicet si tempus illi offeramus, quod nostrum non est, quod aliis negotiis sublatum est, &c. B. ferm. 25. §. 6.

Jacob ubi per totam noctem luctabatur cum Angelo, quam luctum Sancti Patres putant fuisse intensissimam orationem, tamen oriente die dicebat: *Dimitte me, jam enim asurgit aurora!* Cur dimitti petiit Jacob? quia fuit Paterfamilias, cujus obligatio erat, non semper orare, sed reverti ad negotia domus, iisque non minus, quam orationi invigilare.

Rex David eo tempore, quo solent Reges ad bella procedere, domi remansit. Qua de causa & quem in finem? Ponomus quod sanctis operibus vacaverit, & pro felicitate belli Deum orarit, hæc tamen devotio adeo non erat grata Deo, ut illum in turpissimum adulterii crimen prolabi permiserit. Quare? quia debuisset belliducem agere, & exercitum comitari.

S. Paulus Corinthi manebat cum Aquila & Priscilla. Quid ibi agebat? operabatur cum illis, quia ejusdem erat artis. Non semper orandum, non semper prædicandum, sed etiam laborandum; *Siquis non vult operari, nec manducet*, &c.

Eccl. 38.

1. Thess. 4.

tantum sementem, sed abundantiam reddit. S. David ait: Quoniam non cognovi literaturam, introibo in potentias Domini: Alii legunt: Quoniam non cognovi numerum. Vult dicere: ego non numeravi opera Deo exhibita. Quisquis enim adeo liberalis est cum Deo, ut quasi cum illo licitetur, metere debet, quod Deus eadem mensura remetatur, & tenaciter etiam sua dona tribuat, &c. B. fer. 48. n. 19. seq.

rov. i.

Cogitationes robusti semper in abundantia. Si tibi sufficiat solum ea facere, ad quae obligaris si multum tibi agere videris abstinendo ab offensa Dei. &c. verfaris in periculo damnationis. An putas securam fore civitatem, quae manibus contenta, nullis cingitur exterioribus munimentis, seu factis ad abundantiam praefidiis? imo haec tui, quae illam maxime defendunt, quia in his primi franguntur impetus inimici, qui plerumque majore furore seviunt initio, &c. Segn. Manna 2. Martii n. 3.

Solenne est Aeternarum proverbium, merita nostra non tam consistere in Verbis, quam in Adverbii. Verba sunt: Orare, elemosynam dare, jejunare & similia: Adverbia sunt: Ardenter, devote, liberaliter, humiliter & similia. Sic non est grande meritum orare, sed devote, ardentem orare. Non est grande meritum elemosynam dare, sed dare liberaliter, affectuose, compassive. Non est grande meritum adversa pati, sed pati humiliter, patienter, &c.

S. Ambrosius de Noe c. 6.

Noe omnia fecit ex praecepto Dei, sed ultra praecepta edificavit altare: Ubi Ambrosius: Intellexit nimirum eam veram gratiarum actionem esse, quae non jubetur, sed deseritur. S. p. 156. f. 504.

Indecens est, hominem avarum fieri erga Deum, qui erga nos tam liberalis est! Quid enim fit? Etiam Deus in suis donis fit parcior! Quid ulterius? Homo fit infirmior! Quid ulterius? Tentationes respective sunt graviore: Quid ulterius? Resistencia contra tentationes fit difficilior! Quid ulterius? Homo denique labitur in grave peccatum. En; ex hac tenacitate erga Deum oriri potest animae interitus, &c.

Considera, quod Divinus Redemptor fecerit; potuisset uno halitu, aut una sanguinis guttula hominem redimere, & sanguinem omnem effundit, mille vulnera, & mortem tulit, ut suo nos exemplo doceret, quid Deo rependere debeamus.

Intentio bona.

200. Quomodo influere debeat in bona opera.

Non coronabitur, nisi qui legitime contaverit: Ut autem opus aliquod legitimum, & corona dignum sit, non sufficit ut secundum se sit bonum, nec ut operans sit constitutus in gratia Dei; sed ut ipsum opus ad Deum dirigatur: Albertus Magnus docet: Multa sunt in civitate, quae tamen non sunt meritoria, eo quod non fiunt ex caritate. Utrum autem ad meritum operis semper requiratur actualis, aut etiam sufficiat habitualis intentio, differunt Auctores. B. fer. 26. n. 14.

Mirabile est, quod Dominus Deus Judaeis omne genus ciborum praescripserit, mundos permiserit, immundos prohibuerit. Cur hoc fecit? nempe ut Judaei essent in continuo exercitio obedientiae erga Deum: Ut coercerentur servituri uni Deo, ait Tertullianus. Nunc Deus non urget, sed vult ut libere ipsi nostra opera consecremus per bonam intentionem. C. Lev. 11. v. 1.

Intentio bona comparatur oculo; sicut enim oculus primo intendit in id, ad quod deinde dirigit manus & pedes; ita anima sancta primo omnium debet intendere in Deum ad finem, ac deinde ad illum omnes gressus & actiones dirigit. C. in Cant. 1. v. 14.

Porro sicut oculus immediate aspicit rem, quam intendit, nec medium illum admittit; ita anima intendens Deum illum medium speciare debet, non commoda, non honores, nec aliud intermedium, quidquid enim medium est, impedit intuitum, & intentionem in Deum. C. libid.

201. Semper debet tendere sursum ad Deum.

Sapientis oculi in capite ejus: ait Ecclesiasticus. Et cujus oculi non sunt in capite. S. Basilii ait: Ut ea contemplantur, quae in sublimi sunt. B. fer. 48. n. 15.

Homines sancti in continuo versantur praesentiae Dei exercitio, & ex rebus quibusque obvis mentem in Deum elevant. S. Ambrosius etiam in rana potentiam, & sapientiam Dei contemplantur. S. Franciscus in cantu cicadae delectatur & laudat Deum. Vide Titulum Sancti: Res omnes referunt ad Deum.

In-

Intentio bona in eo fundatur, ut omnia dirigas ad Dei amorem: quamquam ergo in tuo statu conqueraris te non posse facere opera & poenitentias a sanctis factas, supple omnia per amorem. Id quod sanctos ad tam eximiam sanctitatem evehit, non tam fuerunt opera, quam amor quo facta sunt. Magdalena remissa fuit peccata, non quia multum fecit, sed quia multum dilexit, &c. Segn. Manna 26. Jul. n. 1.

Matth. 5.

Quidam ex illo textu male intellexit: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, quodcumque bonum faciunt, coram aliis depreciant, & quidquid Ecclesiae donant, suis insigniis notant: hi gloriam suam, non Dei quaerunt, &c. Segn. Manna 15. Sept. n. 3. & 16. Sept. n. 1. & seq.

Sancti Reg. d. 6.

Cum Zeno Monachus in eremo contemplatione absorptus circumiret, obviam illi factus est Macedonius Imperator, & quaesivit, quid ageret? cui Zeno, & quod tum in hoc loco negotium est, cumque Imperator responderet: Venato meum negotium est. Respondit Zeno: Et ego pariter confector Deum, neque cessabo, donec apprehendero. Quo dicto tergum vertit Imperatori, & abiit.

Test. 1. de tit. 1. d. 4.

Magdalena dixerunt Angeli Christum resurrexisset, & tamen, cum altera vice quaeretur ab Angelis: Mulier quid ploras? Respondit: Tulerunt Dominum meum & nescio ubi posuerunt eum. Est mirabile: cur nescis? utique Angeli satis te instruxerunt, quod resurrexerit? S. Bonavent. ait: Magdalenam fuisse a mente alienam, quia anima ejus non erat cum ipsa, sed cum Magistro amato. Amor hoc faciebat, quia anima sua non erat ibi ubi ipsa erat, sed ipsa erat, ubi Magister suus erat. Sic facere etiam debet bona intentio, ut animus hominis non tam sit in negotiis, quibus vacat, quam apud Deum.

S. Bonavent. in Vit. Kar. c. 33.

vs. 44.

Salvo ad Eccl. Cap.

Opera quantumvis magna, ex se coram Deo aestimabilia non sunt, sed solum ex intentione: Omnis gloria ejus filiae Regis ab intus; Deus enim non opus sed voluntatem aspiciat, non manum sed animum, dicente Salviano: Oblata Deo non pretio, sed affectu pensantur.

S. August. super Job.

Non improbo si cum Davide opera tua facias propter retributionem, sed dignus est Deus, qui altiori motivo ametur, & honoretur propter se: Si gratiam tibi dedit Deus, sicut dedit gratis, ita gratis amam, ait Sancti Augustinus: Noli propter premium diligere Deum, ipse sit tuum premium.

Deus ab aeterno te praevideat, ibi jam curam tui habuit, & praeparavit tibi media salutis: in tempore autem, quo vivis, ne momento quidem paternam suam sollicitudinem a te avertit: dignum igitur, & aequum est, ut Dei tui frequentem recorderis, eumque per piam aspirationem adores.

202. Debet elevare opera in unione meritorum Christi.

Jacob ut a patre imprecaretur benedictionem induit se vestimentis primogeniti Esau. Sic anima supplicans Deo induere debet merita Christi.

Artaxerxes sic amavit Theridatem, ut eo mortuo nemini gratiam denegaret, qui in vestibus Theridatis coram Regali folio comparens aliquid peteret. Id Regina Aspasia alique fecerunt, qui gratiam a Rege imperatrici continuo in vestibus amici ad Regem accesserunt. Sic induenda sunt merita Christi. T. n. 370.

Aurifaber rude frutum glebe, aut faxum ex aurifodina erutum magni aestimat, quod aliis contemptibile videri posset; quia in eo auri venulas latere experitur; ita Deus opus ex se vile, & in oculis hominum contemptibile recipit; quia in eo per sacram intentionem pretium Dominica passionis delitescere videt.

Intentio bona comparatur oculo; sicut ergo oculus intendens in aliquam rem, ejus speciem in se suscipit, illique assimilat; ita anima intendens in Deum, aut Christum patientem formam illius in operando imbibit, sique Divina, & quasi Deus terrestris. C. in Cant. 1. v. 6.

Pia ac sancta opera sunt lapides, quibus domus gloriae nobis in caelesti Hierusalem edificare debemus, fundamentum, & lapis angularis hujus aedificii sunt merita Christi, de quo S. Gregorius ait: Fundamentum aliud nemo potest ponere, praeter id, quod est Christus JESUS: tunc bases in fundamento sunt, cum intentiones nostrae in Christo roborantur.

203. Opera etiam necessaria meritoria facit.

Narrat Scaliger, apud Taprobanam dari ingentes testudines, ita ut scutum unius, prout ait Plinius, habitabilem casam contegere possit. In Cuba non raro exorescunt in tantam molem, ut quinque viros sustineant. Istud mirabile est: Quidam itinerans sub vesperam mognum

Laert. in sua. Amm. tit. 1. c. 9.

fa.

faxum, ut opinabatur confoendit, ne a venenosis animalibus læderetur, sibi dormiit; cumque evigilasset, deprehendit se tribus fere passuum millibus a loco, quo faxum confoendit, translata esse: rem melius explorans vidit celsitudinem esse quod faxum putabat, quæ interdiu immobilis perstitit, noctu vero rependo pabulata fuit. VV. ar. disc. font. 45. ex. 7. Sic illi, qui intentionis exercitio dediti sunt, etiam dormiendo in meritis provehantur, & tot gressus, quot halitus tuiantur.

Monachi comedentes visi sunt vel mel, vel panem, vel sterces manducare, juxta intentionem vel bonam vel malam. E. *Gula* n. 6.

Lev. 3.
2. v. 17.

Deus prohibuit Hebræis ne adipem de sacrificio comederent: per adipem significavit devotio & intentio, qua opera nostra devopantur, ut Deo placeant. Quisquis ergo in bono opere non Dei gloriam, sed v. g. lucrum querit, adipem Domino subtrahit. Notent hoc milites, rustici, mechanicis, ut opera sua meritoria faciant. S. Gregor. ait: *Sicut fabrica columnis, columnæ basibus inniuntur; ita vita nostra in virtutibus, virtutes autem in intentione intima subsistunt.* C. Lev. 3. v. 17. ad fin. Adipe & pinguedine replentur anima mea.

Nihil est usitatus populo Christiano illa excusatione: Sum pauper & vilis opifex, non possum jejuniis & vigiliis corpus macerare, non possum prolixè orare, non possum grandes elemosynas facere, consequenter nec grandia merita colligere! Erras, quisquis ita sentis; ipsa enim quotidiana artificii opera, alenda familiæ necessaria, quamvis ex se vitia sint, per sacras intentiones ad tantum meritum coram Deo elevare potest, quantum est intensissima oratio, aut profundissima erga pauperes misericordia. Dic mihi, quis major coram Deo, Moyses, an Elias? quis dubitet, inquis, Moyses magnus fuit magni exercitus Dux, Pharaonem miraculis terruit, radioso vultu splendidus apparuit; Econtra Elias ignotus, & ignobilis, villi melote indutus in montibus, & silvis solitarius erravit. Et tamen in monte Thabor, non minus ac Moyses, cum Christo gloriosus apparuit; En; opera in oculis hominum vilia adeo possunt dignificari, ut Deo non minus placeant, quam opera excellentissima in estimatione hominum, ait S. Ambrosius.

S. Ambrosius.
1. de Virg.
Eccl. 8. 6.

204. Valde ditat hominem meritis.

Pro miraculo habitum est, quod anno 1549. puer in agro Tigrino natus sit, qui sexto ætatis anno adolefcentem quatuordecim annorum proceritate & celsitudine superavit. VV. ar. disc. font. 43. ex. 3. Verum in sensu spirituali id fieri potest per bonas intentiones, quæ hominem intra modicum tempus in meritis mire ditescere faciunt.

Seniculo Eremitæ fallaciter imposuit dæmon tub specie boni Angeli, quod ejus discipulus esset damnandus. Continuo ergo flevit senex, & tandem discipulo id revelavit: ille nihil mutatus, reposuit: Non servio Deo propter retributionem, sed propter ejus bonitatem; tantoque ardentius nunc ei serviam, quo minus ipsum amare potero in æternum. His discipulis, bonus Angelus revelavit seni, quod discipulus per hunc actum plures meritis, quam antea per omnem vitam. T. 153.

Intentio sacra comparatur oculo: sicut ergo oculus plures res simul aspicere potest lateraliter seu circulariter positas; sic anima in opere suo potest plures intendere virtutum fines, v. g. ut dicat: Volo dare elemosynam, ut satisfaciam pro peccatis, & hic est actus penitentis. Item, ut placeam Deo amoris meo, & hic est actus caritatis. Insuper, ut honorem Deum, & hic est actus Religionis. Ad hæc, ut succurram egestati proximi, & hic est actus misericordis. Et quo plures virtutum fines intendit, eo melius, & magis meritorium est opus. Hoc est, quod Christus ait: *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus lucidum erit.* C. in Cant. 1. v. 14.

Quam deploranda igitur multorum Christianorum negligentia, qui artem hanc spiritualiter discendi inter ultimas curas reponunt. Sunt velut Equus fulonicus, qui trifastilem machinam perpolendis telis lineis ducit, semper in circulo ambulans obligatis oculis putans se recta progredi, cum autem velamen oculorum removetur invenit se in eodem loco quo fuit. O quantum mirabitur Christianus olim, cum mortalitatis velamen ab oculis ejus removebitur, quod sit in eodem meritorum loco, quo fuit ante viginti & plures annos.

205. Debet interdum interseri negotiis.

Non possumus semper federe ad pedes Redemptoris cum Magdalena, sed aliqui debent

Jacob.
Pontan.
in Asse.
Ecliam.

debet cum Martha ministrare: Nihilominus etiam Martha inter media negotia stetit, & ait: *Domine Ecce.* S. p. 58. fol. 207. Segn. Manna 17. Febr. n. 2.

Dicunt aliqui: Mea negotia, meus status, ac functiones sunt in causa, quod parca bona opera possim operari; sum continuo impeditus; quin imo quotidie contraho multa peccata &c. sed errant isti! Considera viam regiam, quæ continuo itinerantium equis, curribus & carpentis teritur, & fordida est, lacanosa; cum tamen a dextris & a sinistris fertilissimi agri, horti, & vineæ cernantur: jam si via hæc regia vellet etiam frumento, vino, & floribus esse fecunda, nonne inepte hæc vellet? Quamquam enim nec unicum gramen proferat, tamen bono publico plus prodest, quam illi campi; servit ad legationes, ad mercimoniam, ad commercia humana, sine quibus inera esset miseria, & confusio in mundo. Parem in modum quamvis tu operum fructus non proferas, quos proferant Religiosi, tamen quia tua negotia ad bonum publicum facis, si illa eleves per bonam intentionem, plus placere poteris Deo, quam illi, &c.

Quamvis generaliter opera omnia in principio dici Deo offerri oporteat, tamen expedit, imo necessarium est, hanc intentionem interdum renovari; quia sicut virgula sumi vento, ita illa per peccatum saltem veniale facile destruitur. Et hoc est, quod monet Apostolus: *Omnia in Nomine Domini JESU Christi facite!* Ne putes hoc esse arduum! Vidi & audivi homines discipulos, qui inter media negotia, ex impatientia in juramenta & blasphemias subito eruperunt: Cur non possit homo Christianus inter media negotia erumpere in pietate erga Deum aspirationem? Segn. Manna 17. Febr. n. 2.

206. Opera facit meritoria.

Sicut frustum argenti, quod effigie Principis non est signatum, ad mercandum non valet: ita opus, ubi effigies Dei per intentionem formata non est, ad mercandum caelum inutile est.

Siquis operarius in alieno agro tota die sudat, vespere autem a terogast mercedem, nonne dicitis: Mi bone, a me nihil sperandum habes, quia in alieno agro laborasti, pete solutionem ab eo. cuius ager est, &c. Ita Deus dicit: tu laborasti in agro non meo, sed alieno, pete solutionem ab alio, &c.

Opera cuius statui, officio, & conditioni propria possunt per intentionem ad insignem meritum elevari: imo opera naturæ necessaria uti comedere, bibere, dormire &c. in hoc sensu dicit S. Hieronymus: *Sanctis ipse somnus est oratio.* Gertr. S. Franciscus Xaverius etiam dormiens auditus est invocare SS. Nomina JESU & Mariæ. Vide Segn. Manna 17. Febr.

Controversia est inter auctores an possit arte fieri aurum: afferuntur experientie hujus rei. D. t. 97. Sed quidquid sit de crysopæia physica, in sensu morali optimum fieri potest aurum, quo caelum emittitur, per intentionem meritoriam, &c.

Per artificium bonæ intentionis multi ad majorem perfectionem pervenerunt, quam per opera prodigiola, quæ mire in oculis hominum fulgent! Ecce; in firmamento videntur innumeræ stellæ: an stant aut currunt? plerumque currunt. An cursu æquali? Non, sed profus inæquali: aliquæ in una hora faciunt ducenta, aliz trecenta, aliz adhuc plura millaria. Sed nemo videt cursum? quamvis cursus non videatur, tamen ita est &c. Parem in modum multi Sanctorum ad insignem sanctitatem pervenerunt sine operibus admodum mirandis: Quomodo? per internas intentiones, quæ non cadunt sub oculos hominum.

Lapis Pantherus, sic dictus a Panthera animali, habente pellem versicolore, est enim ex parte niger, viridis, pallens, purpureus, rufescens &c. mirabilem habet effectum; siquis in ortu solis hunc lapidem respicit, eo die imperterritus & ad res agendas optime dispositus evadit. Parem in modum, siquis in ortu solis, Deum respicit per puram intentionem, ea die ad augenda merita fit optime dispositus. H. ser. 20. f. 197.

Ven. Frater Benedictus ab Infante JESU Ord. Carmelit. a cultu Beatissimæ Virginis celebr. in officio tetrinno occupatus illud identidem secum reputeat. Hoc pro Infante JESU; ita pro ejus Sanctissima Matre, &c. Barry in Ann. Mar. 3. Jan.

S. Baldoherus, dum artem fabrillem exercebat, non opus aliquod aggressus est, nisi in Nomine Domini, quod inter labores identidem repetiit. Pauperibus, dum nummos non haberet, etiam instrumenta artis suæ illis distribuit. N. 27. Febr.

Cocus in Monasterio a B. Climaco interrogatus, quomodo in tanta rei cura
linea.

S. Hieronimus.
De div.
bib. in
Fest. s.
Franc.
Nov.

S. Climaco.
Grad. 18.

Inanis occupatione, quæ ducentis triginta Religiosis alendis, præter externos & peregrinos sufficeret, tam æquo semper effect animo, respondit: Id ex eo fieri, quod omnino tanquam Deo faceret.

E C C L E S I A.

207. Fundatur, & amatur valde a Christo.

In ædificatione templi Salomonis malis non est auditus: lapides enim dolati sunt sanguine vermiculi, Sic lapides Ecclesie, id est Christiani politici sunt sanguine Christi, qui seipsum vocat, ego sum vermis. B. ser. 3. n. 37.

Sicut Eva e latere Adami prodiit; ita, ait S. Augustinus, e latere Christi morientis Ecclesia prodiit. S. punct. 35. fol. 752.

Isaac fuit figura Christi, & Rebecca Ecclesie: 1. Quia fuit egressus in agrum, Christus in mundum. 2. Egressus est vesper, Christus in ultima ætate mundi. 3. Deambulabat ad puteum viventis & videns, Christus sua peregrinatione transivit per Scripturam, nunc hoc nunc illud vaticinium implens. 4. Isaac Rebecca accepit non in famulam, sed sponfam, sic Christus Ecclesiam. 5. Illam induxit in tabernaculum Saræ Matris, sic Christus induxit Ecclesiam in locum Synagoga Judæorum, &c. C. Gen. 24. v. 67.

Dominus possedit me in initio viarum suarum. De Ecclesia hic sermo est, quam Deus ab æterno amavit, ait S. Athanasius. M. conc. 17. §. 1. n. 5.

Sicut Abraham famulum Eltezer misit, ut filio suo Rebecca sponfam adduceret. Ita Deus misit Apostolos, ut Christo Filio suo Ecclesiam desponsarent. C. Gen. 24. v. 67.

Deus Ecclesiam contra terribiles persecutores, Imperatores, & hæresarchas mirabiliter conservat. Vide infra: Est inexpugnabilis.

208. Comparatur variis rebus.

Ecclesia comparatur corpori; sicut enim unum membrum pro altero sollicitum est; ita unus pro altero curam habeat. B. ser. 28. n. 6. Serm. 37. n. 8. Serm. 39. n. 2.

Comparatur Arca Noemica, in qua quis tutus est a diluvio æreum. B. ser. 37. n. 7. Item C. 1. Petr. 3. v. 20.

Comparatur domus Raab, in qua sola invenitur salus. B. ser. 37. n. 7.

Comparatur exercitui ordinato; sicut enim, si bene in suo ordine persistant milites, exercitus invictus est, ita Ecclesia, ait Gregor. Si pacem tenet, terribilis hostibus est. B. ser. 37. n. 7.

Comparatur navigio, in quo quilibet suum officium administrare debet: ita quilibet in Ecclesia muneris sui obligationem explere debet. B. ser. 39. n. 1.

Comparatur Paradiso: Quatuor flumina Nilus, Ganges, Tygris, & Euphrates sunt quatuor virtutes cardinales. C. Gen. c. 2. v. 8. fol. 69.

Comparatur lilio inter spinas, ob candorem innocentie, fragrantiam boni exempli, & puritatem doctrinæ. Contra hæretici spinæ sunt, quia pungunt maledictis, vulnerant doctrinis, sunt receptaculum serpentum, & tandem destituntur ad ignem. Faber conc. 9. Dom. 7. post Pent.

Comparatur Tunica inconsulti Christi ex Christianis innumerabilibus per caritatem & fidei unitatem connexis contextæ, ita ut sine grandi peccato dissolvi nequeat. Hæretici autem discindunt hanc tunicam inconsultem: sic Christus Dominus B. Petro Episcopo Alexandrino veste discissa apparuit, & causam interroganti respondit: Arius ita tunicam mihi dilaceravit. Martyrol. 26. Nov.

209. In ea boni & mali permixti sunt.

Ecclesia Rebecca est, quæ Jacobum, & Esau filios habet. Arca Noe est, in qua animalia munda, & immunda concluduntur. Ager est, in quo triticum, & zizania crescunt. Arca est, in quo frumentum & palea inveniuntur. Rete est, quo mali, & boni pisces capiuntur. Regnum est, in quo prudentes, & fatuæ Virgines reperiuntur. Vineæ est, ubi fructiferæ, & aridæ palmites: Ovile est, in quo oves & hirci: convivium est, in quo induti, & non induti veste nuptiali: domus est, in qua solertes, & otiosi, famuli: Officina est, in qua & aurum, & scoria inveniuntur &c. B. ser. 74. §. 1.

Eadem de causa in Ecclesia sunt varii hominum status, nimirum, ut ait S. Thomas: 1. Ad perfectionem. 2. Ad necessitatem actionum. 3. Ad pulchritudinem Ecclesie. B. ser. 39. num. 7. Vide Tit. Status & officia hominum.

In agro præter triticum Zizania conservata sunt: Sinite utraque crescere: sic peccatores in Ecclesia conservantur propter iustos. 1. Ut virtus iustorum exim-

plis-

pietate sceleratorum, sicut colores ex umbra magis elucescat. 2. Ut iusti per malorum persecutiones exerceantur, & merita augeant. 3. Ut in ultima illa die impii agnoscant, se vitam multaque alia bona in hoc mundo iustis debuisse. 4. Ut iusti impios verbo, & exemplo a via perditionis revocare, & ad poenitentiam convertere studeant.

210. Sancta est in se, & suis membris.

Primo, quia omnia dogmata Ecclesie promoveant ad sanctitatem. 2. Quia quotidie in Ecclesia celebratur Sacrificium, quod est Omnium Sanctorum operum sanctissimum. 3. Quia quotidie in Ecclesia agitur memoria innumerabilium Sanctorum, Martyrum, Confessorum, & Virginum. In sola urbe Romana quotidie Reliquia, Natales, & martyria Sanctorum celebrantur; hinc multi Reges ac Principes, ut Sanctorum exemplis ad pacem mortem excitentur, relictis regnis Romam concesserunt, viri & feminae, &c. C. in Isa. 66. v. 23.

Tanta est multitudo Martyrum, qui pro vera Christi Ecclesia sanguinem fuderunt, ut quotidie 3000. Martyrum memoria celebrari possit. C. in Apoc. 7. v. 9. Tit. Ss. Martyres.

Christiano-Catholicis proprie convenit titulus: *Genus sancta*: 1. Quia sicut olim Synagoga, ita nunc Ecclesia ex omnibus gentibus Deo segregata, & sanctificata est. 2. Quia plurimos habet Sanctos, Apostolos, Martyres, Confessores, Virgines. 3. Quia omnes ad sanctitatem, juxta suam vocationem dirigit. 4. Quia ejus Fides, Doctrina, Sacramenta, Sacrificia sancta sunt. 5. Quia ejus auctor Christus Dominus est Sanctus Sanctorum, ejusque Rector Spiritus Sanctus. 6. Quia nullibi extra Ecclesiam invenitur sanctitas. C. in Ep. 1. Petr. c. 2. v. 9.

Ecclesie dogmata omnia promoveant ad insignem sanctitatem: nihil illa subrahit Deo debitum, nihil attribuit distonum, dum contra Judæi in rugis Talmudicis absurdissima fingunt de Deo, & hæretici, Calvinus & Lutherus terribiles blasphemias contra Deum evomunt, &c. Segn. Incred. non excus. p. 2. c. 23.

211. Non potest infici ab hæresum erroribus.

Christus comparatur aquilæ, quæ provocat ad volandum pullos suos. San-

ctus Hieronymus ait: Aquila in altis rupibus nidificare solet, quo serpentes ad pullos suos nequeunt ascendere. Nidus Ecclesie est, quæ propter altissima mysteria tam alte elevata est, ut hæresum serpentes eo ascendere nequeant. B. ser. 26. n. 72.

Ecclesia Dei schola est, schola Dei errare non potest: Omnis alia schola, Platonis, Socratis, Aristotelis, & aliorum omnium erroribus obnoxia est, aquæ eorum et terra veniunt, & facile curbantur, doctrina autem Ecclesie est aqua celestis, quæ nunquam non est purissima: Principium verborum tuorum veritas. Qui magistri in terris esse volunt, quanto doctores se esse putant, tanto magis omnia dubia faciunt; sic Zeno dubitavit etiam, an de loco in locum progrediamur, an vigilemus aut dormiemus: Quin etiam aliud non agunt, quam ut inter se pugnantia tradant, sic etiam de hoc disceptantur, quis sit finis ultimus hominis? Nemo ergo veritatem quærit apud turbulenta hæc ingenia, sed apud Ecclesiam solum, ubi Deus docet, dicente S. August. Diverse doctrine personant, diverse hæreses oriuntur. Curæ ad tabernaculum Dei, id est, Ecclesiam Catholicam, ubi protegerit a contradictione linguarum. Segn. Incred. non excus. p. 2. c. 2. n. 8.

Præterea Dominus Deus soli Ecclesie dedit intelligentiam interpretandi Scripturas. Errant omnes hæretici, qui sibi arrogarunt Scripturas interpretandi facultatem. Eodem ex solo eruntur terræ gleba, & metalla, medicamenta & venena. In hoc autem ita provium est Ecclesie, ut Augustinus dicere audeat: Ego Evangelio non crediderim, nisi me commoveret Ecclesie auctoritas. Segn. ibid.

212. Ex peccato fidelium damnatum patitur.

Multi unum corpus sumus in Christo: si unum membrum officium suum negat, totum corpus infirmatur: ideo Chryostomus ait: Unius peccato Ecclesia laceratur universa. B. ser. 37. n. 7. 8.

Ecclesia comparatur exercitui: si unus militum stationem deserat, jam imbecillior est exercitus: Hinc Albertus Magnus: Ipsi viatoribus nocet peccatum tra eo, quod acies illorum contra demones minuitur in eo, qui peccatum perpetrat. B. ser. 37. n. 7. & ibid. §. 5. per totum.

Certum est, quod Ecclesia ab infidelibus propter vitia fidelium contemptui ha-